

Socialnämnden

Nämndsordförande: Christina Funhammar

Förvaltningschef: Mona Bakhshi Poor

Datum: 2024-02-12

Verksamhetsberättelse årsbokslut 2023 (långversion)

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser under 2023.....	4
2	Ekonomisk sammanfattning.....	5
3	Prognossäkerhet	6
4	Mål och måluppfyllelse.....	7
5	Verksamhetsuppföljning.....	15
6	Uppföljning av privata utförare (helår).....	22
7	Internkontroll	24
8	Personaluppföljning	25
9	Uppföljning enligt barn- och ungdomspolicy (helår).....	26
10	Framåtblick	29
11	Målbilaga	33
12	Bilaga Internkontroll.....	37

1 Viktiga händelser under 2023

- Fördelning av nämndens föreningsbidrag för 2023 har skett.
- Ramavtal inom HVB Barn och unga samt Stödboende klara att användas via ADDA.
- PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Österåkers kommun. genomfört en granskning av utredningstider inom barn- och ungdomsvården.
- Österåkers kommun har ingått i idéburet offentligt partnerskap med Kvinnojouren i Österåker.
- Österåkers kommun har tecknat ett samverkansavtal med Stockholms stad " En ingång till socialtjänsten i Stockholms län".
- Lagen om kommunens ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft den 1 juli 2023.
- Regeringen tillsätter en utredning om bidragstak gällande försörjningsstöd.

2 Ekonomisk sammanfattning

Nämndens nettokostnad för perioden januari till december 2023 uppgår till 98,5 mkr, vilket innebär en positiv avvikelse med 8,6 mkr jämfört med budget.

Intäkterna i tabellen inkluderar ersättningar från Migrationsverket med 19,1 mkr, vilket är 1,6 mkr lägre än budget.

Personalkostnader i tabellen inkluderar arvoden till familjehem och kontaktpersoner motsvarande 10,2 mkr, vilket är 1,9 mkr lägre än budget.

Övriga kostnader i tabellen inkluderar utbetalning av försörjningsstöd med 16,9 mkr, vilket är 4 mkr lägre än budget.

2.1 Helårsbokslut

Driftsredovisning (belopp i tkr)	Budget 2023	Utfall 2023	Budgetavvikelse	Utfall 2022
Verksamhetens intäkter				
Avgifter	340	264	-76	305
Övriga intäkter	27 160	24 107	-3 053	28 689
Summa intäkter	27 500	24 371	-3 129	28 994
<i>- varav interna intäkter</i>		0		516
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-63 474	-60 546	2 928	-58 153
Lokalkostnader	-13 460	-13 305	155	-12 485
Kapitalkostnader	0	-3	-3	-3
Köp av verksamhet	-26 071	-18 130	7 941	-28 551
Övriga kostnader	-31 725	-30 957	768	-33 040
Summa kostnader	-134 730	-122 942	11 788	-132 234
<i>- varav interna kostnader</i>		-13 004		-12 885
Verksamhetens nettokostnad	-107 230	-98 571	8 659	-103 240

3 Prognossäkerhet

Positiv förändring av resultat i förhållande till prognos kan förklaras med:

- Betydligt färre dyra placeringar (Sis och HVB) för barn och unga enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om vård av unga (LVU)
- Betydligt lägre kostnader för ekonomiskt bistånd på grund av färre antal nyanlända under året.
- Fortsatt minskade kostnader för missbruksplaceringar för vuxna på grund av färre dyra placeringar.

Vid prognossättning under året på Socialnämnden är det alltid ett avvägande hur stor försiktighet som behövs eftersom placeringar inom SIS - statens institutionsstyrelse (sluten ungdomsvård eller anpassad tvångsvård för barn och unga) samt LVU-hem (vård av vuxna missbrukare) kan kosta 1-3 mnkr per år för bara en till två individer och att sådana eventuella beslut kan komma med kort varsel och omfattas av hög sekretess.

3.1 Prognossäkerhet

	Prognos
Januari	0
Februari	0
Mars	0
April	2 000
Maj	2 000
Juni	2 000
Juli	2 000
Augusti	5 000
September	5 000
Oktober	5 000
November	7 500
Bokslut	8 659

4 Mål och måluppfyllelse

4.1 Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.

Det finns flera anledningar till att man som kommuninvånare kan komma i kontakt med socialförvaltningen. Det kan handla om ett tillfälligt ekonomiskt stöd för sin försörjning, behov av stöd i föräldraskap eller hjälp att komma ur ett beroende. Anhöriga kan också ha behov av socialförvaltningens stöd. Socialnämndens arbetar för att alla som kommer i kontakt med nämnden ska uppleva ett gott bemötande av professionell personal. Nedan följer beskrivningar på förvaltningens arbete som syftar till professionell service och bemötande.

Socialförvaltning har genomfört en nöjdhetsundersökning med stöd av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) under 2023. För de verksamheter som inte ingår i den nationella nöjdhetsundersökningen genomfördes en intern undersökning.

I den nationella undersökningen deltog enskilda som var aktuella inom ekonomiskt bistånd, missbruk eller enheten för stöd för barn och ungdomar. Nyheten var att enkäter skickades även till familjehemsplacerade barn. Svarefrekvensen inom den nationella undersökningen var sammanlagt 47 %. Resultatet visade att 92 % av de svarande upplevde att det är ganska eller mycket lätt att komma i kontakt med socialförvaltningen. Sammanlagt 93 % tyckte att det var ganska eller mycket lätt att förstå informationen från nämnden och sammanlagt 92 % tyckte att handläggaren visade förståelse för den enskildes situation. Sammanlagt 84 % upplevde att de hade kunnat påverka vilken typ av stöd de fick av socialtjänsten. Resultatet är bättre i Österåker än nationellt och högre än året 2022. Under 2024 kommer flera målgrupper att kunna ingå i den nationella undersökningen.

Socialförvaltningens interna nöjdhetsundersökning genomfördes på Flottens beroendeteam, familjemottagningen, familjerådgivningen och familjecentralen. Svarefrekvensen var hög och så även nöjdheten på bemötandet. Resultatet visar att tidsbokning och kontaktvägar med nämndens verksamheter kan behöva förenklas för enskilda som vill få stöd från nämnden, för att uppnå ännu högre nöjdhet.

Under 2023 har medborgartjänster utvecklats. Den enskilde kan följa status för sitt ärende, se beslut samt eventuella utbetalningar. Digitala tjänster finns för ansökan, tidsbokning, synpunkter och klagomålshantering samt för myndighetspost.

För att nämndens verksamheter ska kunna upptäcka, bemöta och stötta enskilda som har suicidtankar har utbildning Psyk-E bas suicid genomförts under 2023. Att öka kunskapen om psykisk hälsa ingår i kommunens ansvar utifrån läns-gemensamma handlingsplanen, *Uppdrag psykisk hälsa*.

För att insatser från socialnämnden ska leda till önskat resultat och förbättrad livssituation hos den enskilde ska socialnämnden använda evidensbaserade metoder. Exempel på evidensbaserade metoder är: Bedömningsmodellen Addiction Severity Index (ASI), Motiverande samtal (MI), kognitiv beteendeterapi (KBT) och 12-stegsbehandling.

Målet att hålla utredningstider inom de lagstadgade tidsramar har uppnåtts delvis. Effektivisering av handläggningsprocessen och utökat stöd för handläggare har lett till i förbättrat resultat. Högre krav på barnrättsperspektivet, ökat antal ärenden inom barn och ungdom kan förklara att målet inte är uppnått i sin helhet. En åtgärd för att möjliggöra måluppfyllelse är resursförstärkning under 2024.

En revision har genomförts av PWC på uppdrag av kommunrevisorerna under 2023 för att granska utredningstider inom barn- och ungdomsvården. Syftet har varit att bedöma om socialnämnden säkerställer en ändamålsenlig handläggning av utredningar avseende utredningstider. Granskningen visar att socialnämnden behöver hitta ett arbetssätt som säkerställer att utredningar genomförs inom lagstadgade gränser och följa upp dessa systematiskt. Socialnämnden kommer redogöra för en plan på fortsatt arbete utifrån de rekommendationer som granskningen kom fram till i början av 2024.

4.1.1 Socialnämnden ska vara tillgänglig och utredningar, beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↗	Barnvårdsutredningarna ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %	0 %	43 %	27 %	0 %
↗	Utredningar för ekonomiskt bistånd ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %	0 %	4 %	3 %	0 %

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↗ ●	Vuxenstödutredningarna ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %	0 %	4 %	2 %	0 %
↗ ●	Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - få kontakt, andel (%)	91	86	92	90
↗ ●	Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - tydlig information, andel (%)	96	86	94	90
↗ ●	Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - helhetssyn, andel (%)	91	88	92	90

Resultatet från årets bemötandeundersökningar visar att nämndens informationen, kontaktvägar och service har förbättrats sedan 2022. Målet är därmed uppnått.

4.2 Österåker ska ha en ekonomi i balans

Effektiva arbetsprocesser utgör en viktig del i strävan efter att ha en ekonomi i balans. Nämnden arbetar för hållbar personalkontinuitet, tydlig ansvarsfördelning och strukturerad samverkan inom nämnden och mellan förvaltningar. Genom samverkan tar nämnden gemensamt ansvar för att de enskilda ska få det stöd de behöver. Automatiserade processer, digitala lösningar och e-tjänster effektiviserar handläggningen, den enskilde får större insyn i sitt ärende och tid och resurser läggs i de viktigaste sakerna.

För att socialnämnden ska uppnå resultatmålet budget i balans arbetar förvaltningen med utveckling av insatser och arbetssätt som är kostnadseffektiva. Socialnämnden har under 2023 satsat på kompetensutveckling för medarbetare för att kunna ge stöd och insatser på

hemmaplan i stället för att behöva köpa insatser utanför kommunen på grund av bristande kompetens på komplexa behov. Behov av att använda externa insatser kommer att finnas även framöver men dessa används restriktivt och endast när behovet inte kan tillgodoses genom befintliga resurser inom nämnden.

Antalet nyanlända flyktingar som anvisades till Österåkers kommun minskade under 2023 och förväntas minska under 2024. Detta har lett till minskat behov av modulhus där boende erbjuds. Arbete pågår för att minska beståndet av moduler och nämndens kostnader kopplade till modulhusen.

Ekonomisk uppföljning och prognos genomförs varje månad med undantag för januari och juli.

4.2.1 Socialnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatserna, internt och med andra aktörer, för de personer som har behov av det

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↘ ●	Budget i balans, budgetavvikelse i förhållande till utfall	-15 %	2 %	9 %	0 %
— ●	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd, (Ja=1, Nej=0)	0		1	1
→ ●	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	0	1	1	1

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
→ ●	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	0	1	1	1

Rutinen för samverkan mellan individ och familjeomsorgen, barn och ungdomsenheten och vuxenstödsenheten är implementerat i ordinarie verksamhet.

4.3 Österåker ska vara bästa skolkommun i länet

4.3.1 Socialnämnden ska utgå från Barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför endast i undantagsfall ske under skoltid.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↗ ◆	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagd tid, avvikelser ska mätas varje år under en månad på vårterminen.	25 %	25 %	15 %	25 %

Socialförvaltning har kontinuerlig samverkan med utbildningsförvaltningen. Samverkan sker utifrån överenskommelser som Barn i behov av särskilt stöd (BUS) och lokala rutiner. Information om socialtjänstens arbete har lett till bättre förståelse mellan verksamheter och underlättat samarbetet. Tider för möten mellan barn och socialförvaltning försöker planeras utanför skoltiden. Mötestider erbjuds under ordinarie öppettider kl.8:00-17:00. Under 2023 har 15 % av besöken skett på skoltiden vilket är bättre resultat än tidigare.

Forskningen visar att barn som är placerade utanför hemmet ofta har större svårigheter i förhållande till skolgång och skolresultat. Nämnden följer alltid

upp barnens skolgång under familjehemsplacering.

Skolsociala team är ett sätt för skolan och socialtjänsten att arbeta tillsammans för att stärka förutsättningarna för elever att uppnå målen med utbildningen. Syftet är även att skapa en lugn och trygg skolmiljö för öka elevernas närvaro i skolan. Socialnämnden har en väletablerad rutin för skolfrånvaro tillsammans med utbildningsförvaltningen som ansvarar för eventuell ansökan om statsbidrag. Regeringen införde ett nytt statsbidrag till skolhuvudmän för personalkostnader i skolsociala team på 75 mkr för 2023. Österåkers kommun har ansökt medel från detta statsbidrag för att utveckla arbetet med skolnärvaro.

Att bryta utanförskap och förebygga kriminalitet är prioriterade frågor för regeringen. Socialförvaltningen samarbetar med andra förvaltningar för att förebygga ohälsa, utanförskap och risk för suicid bland barn och ungdomar. Som en del i detta har implementeringen av nya lagen om kommunens ansvar för brottsförebyggande arbete påbörjats.

4.4 Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning

Äldre personer som har haft ett långvarigt beroende kan ha ett omfattande behov av omsorg. Insatsen boendecoach kan beviljas personer som lever med missbruk och behöver stöd i vardagssituationer. Insatsen kan även bidra till att upprätthålla nykterhet genom vardagliga rutiner och delaktighet i samhälle.

Eftersom missbruk och beroende av alkohol och narkotika sker i en social kontext så berörs och involveras även de människor som finns i personens närhet. Konstruktivt stöd från det personliga nätverket har bland annat visat sig ha en positiv påverkan på människors vilja att söka hjälp för sina alkohol- och narkotikaproblem. Därför har särskilt fokus varit stöd till anhöriga.

Nära samverkan mellan socialförvaltningen och regionen, med en tydlig ansvarsfördelning, förväntas bidra till att den enskilde upplever ett bra stöd med ökad livskvalitet som följd. Samverkan kommer att ske genom den etablerade arbetsformen med samordnade individuella planer (SIP). För att mäta måluppfyllelsen görs uppföljning på individnivå.

En bemötandeundersökning har genomförts under hösten 2023 på beroendemottagningen Flotten och Enheten för vuxenstöd (missbruk). I undersökningen mäts bland annat hur den enskilde som har fått insatser från nämnden upplever sin livskvalitet. Undersökningen visar hög nöjdhet både vad gäller bemötande och hur stödet har påverkat livssituationen. Genom att göra den enskilde mera delaktig i valet av insatser och under processen kan resultatet förbättras ytterligare.

4.4.1 Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov, förväntningar och integritet

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↗ ●	Upplevd livskvalitet hos äldre (65år och äldre) med missbruk som fått insatser	83 %	50 %	92 %	80 %

Bemötandeundersökning på Flottens beroendeteam 2023 innehöll frågan om stödet hade haft påverkan på livssituation oavsett ålder.

4.5 Österåker ska ha en trygg miljö

4.5.1 Socialnämndens verksamhet ska präglas av rättssäkerhet baserad på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
↗ ●	Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - förbättrad situation, andel (%)	76	73	84	77

- För att förbättra rättssäkerheten har Socialnämndens medarbetare fått utbildning i handläggning och dokumentation samt om lagändringar som träder i kraft under 2023. Utbildning under 2023 har gällt bland annat ändringar i socialtjänstlagen (SoL) avseende insatser för barn utan samtycke från båda vårdnadshavare, Lag om unga lagöverträdare (LUL) och Lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen och Lagen om kommunens ansvar för brottsförebyggande arbete.
- För att ge ökat stöd till föräldrar i konflikt att kunna prata med sitt barn har metoden Hela barn använts. Stöd för föräldrar i denna form erbjuds inom ramen för samarbetssamtal.
- Ungdomsbehandlare har under 2023 genomgått en utbildning i ”Ett nytt vägval”, en strukturerad metod för att arbeta med unga och deras anhöriga och övriga nätverk. Metoden ska användas för att stötta

ungdomar med kriminell livsstil.

- Under hösten 2023 genomfördes nöjdhetsundersökning inom individ- och familjeomsorg. Målet med socialnämndens insatser är att den enskilde ska uppleva en förbättrad situation efter att fått stöd från Socialnämnden. Utfallet visar att de som får stöd av socialnämnden upplever att insatserna förbättrar deras livssituation i högre grad än under 2022.

4.6 Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka

4.7 Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar

Socialnämnden använder sig av evidensbaserade metoder och insatser som ska leda till ökad livskvalitet. De evidensbaserade metoderna används inom öppenvården i behandling av personer med beroendeproblematik. Genom dessa insatser undviks långa placeringar på behandlingshem. Barn och deras familjer har kunnat erbjudas stöd genom lösningar som finns i kommunen utan att behöva köpa tjänster utifrån. Genom att öka antal kvalitativa hemmaplanlösningar uppnås social och ekonomisk hållbarhet.

4.7.1 Socialnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utvecklingen relativt sett ska öka

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
—	—	Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)	-35	-34		-30

Nettokostnadsavvikelse är skillnaden mellan nettokostnaden och referenskostnaden för en kommun eller en region. Negativ resultat innebär lägre kostnader än statistiskt förväntad. Preliminära siffror 2023 publiceras v 19 2024 och definitiva publiceras v 40 2024.

Nämnden har haft lägre kostnader än förväntat under 2023. Antagandet görs att nettokostnadsavvikelsen ska minska jämfört med utfallet 2022.

5 Verksamhetsuppföljning

5.1 Verksamhetsuppföljning - helårsbokslut

Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	Budget 2023	Utfall 2023	Budgetavvikelse	Utfall 2022
Förvaltningsledning och förvaltningsstöd	-8 819	-8 686	133	-10 305
Nämnd	-1 400	-1 303	97	-1 437
Barn och ungdom	-41 258	-34 412	6 846	-41 323
Familjerätt, familjerådgivning, familjebehandling	-9 996	-10 389	-393	-9 908
Vuxenstöd missbruk	-14 689	-12 094	2 595	-13 214
Våld och övrigt vuxna	-6 812	-7 623	-811	-4 547
Ekonomiskt bistånd	-24 511	-24 534	-23	-22 498
Nyanlända	257	472	215	-8
Verksamhetens nettokostnader	-107 230	-98 571	8 659	-103 240

5.2 Nämnd

Socialnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller kommunens uppgifter inom SoL, LVM och LVU och vad som i lag sägs om socialtjänst utom vad som tillkommer annan kommunal nämnd avseende omsorgen om äldre människor och människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar.

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt skuldsaneringslagen, flyktingmottagning och familjerådgivning.

Socialnämnden har beslutat om föreningsbidrag inom tilldelad budgetram.

Socialnämnden har haft elva sammanträden under 2023.

5.3 Ledning och förvaltningsstöd

Förvaltningen leds av socialdirektören tillsammans med ledningsgruppen. På enheten för förvaltningsstöd arbetar nämndsekreterare, sakkunniga, medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), förvaltningsjurist, välfärdsutredare, systemförvaltare, administrativa handläggare, avgiftshandläggare samt bostadsförvaltare. Enheten för förvaltningsstöd leds av biträdande socialdirektör och stöttar övriga enheter inom socialförvaltningen.

5.4 Barn och ungdom

Socialförvaltningen utreder, beviljar och följer upp insatser för barn och unga

(upp till 20 år) med stöd av SoL eller LVU. I detta arbete ingår ensamkommande barn och unga. Förvaltningen bedriver öppenvård i egen regi i form av familjebehandling med barnens behov i fokus. Förvaltningen har avtal med Alternativ till våld (ATV) som ansvarar för att erbjuda barnsamtal i grupp eller individuellt.

Antalet anmälningar gällande oro för barn har varit på en likvärdig nivå de senaste två åren. Under helåret har förvaltningen gjort 2279 förhandsbedömningar avseende barn 0-20 år vilket är något fler än för samma period förra året.

Socialförvaltningen rekryterar, utreder, utbildar och handleder jourhem, familjehem, kontaktpersoner, kontaktfamiljer samt utreder särskilt förordnad vårdnadshavare och umgängesstödjare. I jämförelse med övriga kommuner i nordost har förvaltningen i stor utsträckning lyckats rekrytera egna familjehem främst inom kommunens geografiska område.

Genom egna kontrakterade jourhem kan förvaltningen undvika jourhemsplaceringar hos konsulentstödda familjehem. Förvaltningen arbetar aktivt för att hitta hemmaplanslösningar. Placeringen kan kompletteras med familjebehandling som ett alternativ till en HVB placering.

Ibland är hemmaplanslösningar inte tillräckliga. I vissa fall behövs miljöombyte för att bryta antisociala kontakter. I sådana fall tillgodoses behovet genom placeringar på HVB eller i familjehem på annan ort samt i vissa fall på SIS. Detta har varit insatser som påverkat kostnaderna, då dygnskostnaderna varit höga. Antal placeringar enligt LVU och familjehem ökade något under 2023.

Intresset för att få stöd av föräldrastödjare har ökat och fler än tidigare har fått stöd i sin föräldraroll. Med hjälp av samtalsmodellen "Hela barn" får föräldrar som är i hög konfliktnivå stöd att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet. Samtalsmodellen ska göra skillnad för både föräldrar och barn.

5.4.1 Barnavårdsärenden

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Antal förhandsbedömningar, helår	2 182	2 044	2 196	2 279	2 279	2 145
Öppnade utredningar	561	593	520	519	519	563
Antal öppnade insatser		214	260	171	171	253
Utredningar unika barn/unga	486	498	503	511	511	506
Andel barn/unga i kommunen	4 %	4 %	4 %	4 %	4	4

Andel unika barn i % av total antal barn 0-19 år i kommunen. Utfall redovisas i helårsrapporten.

5.4.2 Barn och ungdom, antal placeringar

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Totalt med stöd av LVU	11	13	19	22	22	16
HVB 0-18 år (ej ensamkommande)	3	2	2	1	1	5
HVB 19-20 år (ej ensamkommande)	1	1	1	0	0	1
Familjehem 0-18 år (ej ensamkommande)	13	14	11	12	12	16
Familjehem 19-20 år (ej ensamkommande)	2	3	2	3	3	3
Ensamkommande i familjehem	17	8	6	4	4	6

5.5 Familjerätt och familjerådgivning

Socialförvaltningen gör vårdnads-, boende- och umgängesutredningar på uppdrag av tingsrätten samt verkställer domar om umgängesstöd, utreder frågor som rör adoptioner, fastställer faderskap och ger samtalsstöd och samarbetsamtal till familjer i familjerättsliga frågor utifrån vad som är bäst för barnet.

Målet med samarbetsamtal är att föräldrar ska hitta former för att kunna samarbeta kring barnet. Det handlar om att komma överens i frågor om vårdnad, boende, umgänge och försörjning utan att behöva vända sig till domstol. I samarbetsamtalen kan föräldrarna få hjälp med att träffa muntliga eller skriftliga avtal om hur frågorna ska lösas.

För att stärka barnrättsperspektivet i vårdnadsprocessen finns det sedan den 1 mars 2022 krav på att föräldrar ska ha deltagit i ett informationssamtal innan de inleder en tvist i domstol om vårdnad, boende och umgänge. Målet med detta samtal är att ge föräldrarna relevant information som kan underlätta för dem att i ett tidigt skede och hitta den lösning som är bäst för barnet. Förvaltningen kan se tendenser till att informationssamtalen minskar antalet tvister i domstol.

Förvaltningen arbetar för att införa flera digitala verktyg i sin kommunikation med de enskilda. Detta för att öka effektivitet och säkerhet. Att använda digitala verktyg i behandlande syfte inom familjerådgivning antas öka inom framtiden.

Familjerådgivning erbjuds både genom kommunen och externt då Lagen om valfrihet tillämpas (LOV). Den enskilde väljer själv vilken familjerådgivare som den vill få stöd från. Under 2023 tillkom ett nytt familjerådgivningsföretag och

avtalet för ett företag avslutades. Antalet par som fick hjälp via familjerådgivningen fördubblades under 2023. De flesta som sökte stöd hos familjerådgivare hade hemmaboende barn.

5.6 Vuxenstöd missbruk

Socialförvaltningen utreder och beslutar om insatser avseende beroende och följer upp dessa. Sedan 2018 ingår spel med pengar i socialtjänstens ansvar. Förvaltningen bedriver öppenvård i egen regi för målgruppen och köper vid behov dygnetruntvård av olika upphandlade aktörer. Antalet placeringar utifrån beroendeproblematik minskade under 2023.

Utvecklingsarbete pågår med en ny metod som heter UBÅT. Metoden används tillsammans med ASI (Addiction Severity Index). ASI Uppföljning är en standardintervju för uppföljning av personer i missbruks- och beroendevård. Den används för att stämna av personens situation och hjälpbehov samt för uppföljning av insatser. UBÅT som metod används för att utvärdera och beskriva åtgärder för klienter i missbruksvård. I UBÅT kan varje åtgärd som beslutats för en klient registreras. Syftet med metoden är att mäta effektiviteten med en insats på gruppnivå. Det pågår utvecklingsarbete även kring andra evidensbaserade metoder genom deltagande i ett forskningsprojekt EPI (Effektiv planering av insatser) vid Umeå universitet.

Personer med psykisk funktionsnedsättning och beroendeproblematik har ökad risk för suicid. Därför har medarbetare fått kompetensutveckling om bemötande vid samsjuklighet och suicidprevention genom utbildning Psyk-E under hösten 2023

Beroendeteamet Flotten har ordnat kurs för anhöriga om medberoende under sex kurstillfällen under våren -23. Kursens syfte är att öka kunskapen om medberoende och det egna beteendet som är kopplat till medberoende. Som anhörig får man också möjlighet att utbyta erfarenheter med andra i liknande situation. Kompetensutveckling har även skett kring kriminalitet som livsstil.

Det har möjliggjorts att den enskilde kan boka tid med beroendeteamet via en digital bokningssida. 10 personer har deltagit i beroendeteamet anhöriggrupper. Nöjdheten har varit hög bland deltagare.

5.6.1 Vuxna med beroende, antal placeringar

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
HVB enligt SoL	15	13	12	10	10	15
Totalt med stöd av LVM	1	1	0	0	1	1
Övrigt enligt SoL	3	4	5	5	5	4

5.7 Ekonomiskt bistånd

Socialförvaltningen utreder och beslutar om ekonomiskt bistånd.

Socialförvaltningen strävar mot att flera ska bli självförsörjande och stöttar i denna process. Detta är en del i arbetet att uppnå målet om en ekonomi i balans. Det är viktigt att utreda sökandes hinder och resurser för egen försörjning och säkerställa att de känner till och söker andra ersättningar som finns inom socialförsäkringssystemet.

Socialnämnden följer upp hur många barn som berörs av ekonomiskt bistånd. Detta gör man för att belysa barnet som rättighetsbärare och att varje barn har rätt att åtnjuta social trygghet samt den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.

Implementering av metoden FIA – förutsättningar inför arbete har påbörjats. Metoden har utvecklats av Socialstyrelsen och är avsedd för förändringsarbete med biståndsmottagare av ekonomiskt bistånd. Syftet med FIA är att ge en samlad bild av en persons förutsättningar och behov av stöd inför arbete. och att ge möjlighet till individuell anpassning av krav och insatser under förändringsprocessen tillsammans med den enskilde.

Förvaltningen samverkar med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och samordningsförbundet i Roslagen. Samverkan med beskrivna verksamheter sker vid behov av alla enheter inom förvaltningen.

1. **Arbetsmarknad- och integrationsenheten** inom Kommunstyrelsens förvaltning som sedan 2022 erbjuder individuellt stöd till arbetsökande så som hjälp med att uppdatera ansökningshandlingar, förberedas för en kommande intervju eller hjälp att få en praktik eller anställning.

Samordningsförbundet Roslagen finansierar stöd och arbetslivsinriktad rehabilitering till målgruppen som står långt från arbetsmarknaden och behöver stöd från olika myndigheter för att kunna studera eller arbeta. Det kan vara unga som avslutat skolan i förtid, långtidssjukskrivna, personer med psykisk funktionsnedsättning eller nyanlända som behöver integreras i arbetsliv och samhälle. Finansiering och samordning sker med fem Stockholms kommuner, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Stockholm.

Ett nytt operativt deltagarprojekt Lumena kommer att pågå från 1 maj 2023 till och med december 2025. Genom att arbeta med deltagaren, utifrån dennes motivation, resurser och behov är målet att stärka och utveckla individen för att kunna närma sig arbete eller studier. Projektet ska verka för att öka möjligheterna till etablering och återinträde på arbetsmarknaden för kvinnor och män i arbetsförålder som anses stå särskilt långt från arbetsmarknaden. Det ska genomföras bland annat genom individcentrerat stöd. Projektet delfinansieras av Europeiska socialfonden.

2. **Förtroendeläkare** som ska stödja förvaltningen i frågor rörande försäkrings- och medicinska ärenden, rätten till andra ersättningar från socialförsäkringssystemet och arbetsförmågebedömningar.

Den kommunala budget- och skuldrådgivningen har som uppgift att hjälpa invånare med att få en överblick över sin ekonomi och få praktiska råd att hantera och prioritera sina skulder. Budget- och skuldrådgivning kan även hjälpa med ansökan om skuldsanering.

5.7.1 Ekonomiskt bistånd

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Försörjningsstöd, tkr	19 853	20 118	18 765	16 927	19 400	20 900
Antal hushåll genomsnitt per månad	202	187	159	146	154	201
Antal berörda barn i genomsnitt	129	129	114	65	92	136

Utfallet för antal berörda barn i genomsnitt redovisas i helårsrapporten.

5.8 Våld och övrigt – vuxna

Övriga insatser vuxna omfattar utredningar av stöd utifrån våld i nära relationer och kostnader för skyddat boende. Kostnaderna för skyddat boende har minskat under året vilket beror på att stöd med våld i nära relation ges på annat sätt till exempel genom samtalsstöd. Utbildningar i våld i nära relationer och hedersrelaterat våld har hållits till personal inom socialförvaltningen. Detta för att flera ska kunna upptäcka och agera för att utsatta personer och deras barn ska få hjälp i sin situation.

Socialnämnden har ingått i ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Kvinnojouren i Österåker. Överenskommelsen säkerställer en strukturerad samverkan och bättre stöd till våldsutsatta.

Skuld- och budgetrådgivning och förmedlingsmedel är insatser som ges för att förebygga avhysningar, skuldspiraler och uppnå ekonomisk stabilitet på sikt. Skuld- och budgetrådgivare kan även ge stöd med att ansöka om skuldsanering hos Kronofogden.

5.9 Nyanlända

Med stöd av Bosättningslagen erbjuder kommunen bostäder till nyanlända under två år efter ankomst till kommunen. Alla nyanlända erbjuds att träffa en bostadscoach på förvaltningen, vars uppdrag är att stötta och ge råd i sökandet efter egen bostad.

Bostadscoachen erbjuder en så kallad *boskola* för alla nyanlända i samband med ankomst där information lämnas om livet i Sverige, hur det fungerar att bo i en lägenhet, vad är viktigt att tänka på till exempel bostadskö, elförbrukning och hyresskulder.

En nyanländ person kan även bosätta sig själv i kommunen utan anvisning. Då måste personen ordna sitt boende själv. Mottagnings- och integrationsarbetet

utförs av Näringslivsavdelningen tillhörande Kommunstyrelseförvaltningen. Socialnämnden utreder och beviljar ekonomiskt bistånd, administrerar uthyrning av lägenheter, och stöttar nyanlända till självförsörjning.

Till och med november 2023 har Österåkers kommun mottagit 36 nyanlända i kommunen varav 16 är anvisade. Detta innebär en minskning jämfört med 2022 då kommunen mottog totalt 55 personer varav 40 var anvisade. (Migrationsverket)

Massflyktsdirektivet

Migrationsverket påbörjade anvisningarna av skyddsbehövande till kommunerna den 1 juli 2022. Schablonersättning betalas ut av Migrationsverket per boendeplats som kommunen ska ordna enligt fördelningstal. Därutöver utgår en ersättning till kommunen för varje skyddsbehövande person som flyttat in i boendet. Dygnsersättningen avser kostnader för drift, underhåll och eventuella kostnader för kost och förbrukningsvaror. Under 2023 hade Österåker fördelningstal 4 varav 3 blev anvisade. Motsvarande siffror för 2022 var fördelningstal 81 och anvisade 76.

Enligt Migrationsverkets mottagningssystem var totalt 452 personer från Ukraina inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem i Österåker under 2022 och under 2023 var totalt 443 personer inskrivna där. Därmed har antalet personer från Ukraina i Österåkers kommun minskat något.

5.10 Klagomål och synpunkter samt icke verkställda beslut

Under 2023 har det inkommit åtta stycken synpunkter och klagomål till nämnden. Alla synpunkter och klagomål följs upp av berörd enhetschef och återkopplas till den klagande, om denne inte är anonym. Återkoppling sker inom fjorton dagar och utgör tillsammans med Lex Sarah-rapporter ett underlag i förvaltningens kvalitetsarbete.

De inkomna klagomålen berör förvaltningens information om förutsättningar till stöd, bemötande, tillgänglighet, utredningstid samt beviljade insatser. Varje enskilt klagomål hanteras utifrån dess specifika frågeställning. Socialnämnden prioriterar hantering av synpunkter och klagomål genom återkoppling till den klagande och vidtar relevanta åtgärder utifrån klagomålet. Socialnämnden ser synpunkter och klagomål som en viktig del i arbetet med att utveckla verksamheten.

Under delåret har inga rapporter om Lex Sarah upprättats inom Socialnämnden.

Nämnden hade under året inga ej verkställda beslut. Det innebär att nämnden har kunnat ge det stödet som den enskilde har beviljats inom tre månader.

6 Uppföljning av privata utförare (helår)

6.1 Privata utförare

Verksamhet	Privat utförare	Omfattning/andel av verksamhet
Familjerådgivning LOV	Inhämtning av statistik på rådgivningstillfällen, kontroll av uppfyllelse av avtalsvillkor avseende tillgänglighet, kompetens hos familjerådgivare	9 företag inkl. kommunens egna utförare
HVB-barn och unga, ramavtal	ADDA-inköpscentral sköter uppföljning av verksamheter till kommuner i ramavtal.	Ramavtalet omfattar 9 delområden utifrån åldern och behovets art

Privata utförare som genom avtal utför verksamhet på nämndens uppdrag följs upp. Det gäller:

- Verksamheter upphandlad enligt lag om offentlig upphandling (LOU)
- Verksamheter upphandlade enligt lag om valfrihetssystem (LOV)
- Verksamheter som är direktupphandlade genom avtal

De verksamheter som omfattas är:

- Hem för vård eller boende (HVB)
- Stödboende
- Verksamhet med konsulentstöd till familjehem och jourhem som tar emot barn
- Öppenvårdsverksamhet med stöd för enskilda under begränsad del av dygnet, boende ingår inte
- Familjerådgivning

Förvaltningen genomför årliga kontroller av giltigt tillstånd av de privata utförare som används. På förekommen anledning eller då man finner lämpligt, genomförs verksamhetsbesök.

Vid individuppföljningar görs en bedömning om huruvida insatsen har genomförts enligt beslut och gällande författningar, av den enskildes situation samt om några behov av andra insatser har identifierats. Individuella insatser till klienter följs upp av ansvarig socialsekreterare. Om det framkommer information som inte medför byte av verkställighet, men som bedöms vara en avvikelse från avtalet görs en ”riktad uppföljning” av de brister eller synpunkter som socialsekreteraren angett.

Innan placering på HVB, stödboende eller annan tillståndspliktig verksamhet kontrollerar socialsekreteraren att utföraren har giltigt tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg. Därefter görs en årlig kontroll av de utförare som är aktuella.

I samband med tecknande av nytt avtal besöks respektive utförare av

familjerådgivning. En årlig verksamhetsuppföljning garanterar att utförare följer avtalet och angivna kvalitetskrav. Uppgiftsskyldighet råder avseende årlig mängdstatistik inom familjerådgivning. Denna mängdstatistik sammanställs och redovisas till Socialnämnden och till Myndigheten för familjerätt och föräldrastöd.

Ramavtal som slutits i samverkan med andra kommuner, Adda eller liknade följs upp gemensamt. Plan för hur och när uppföljning ska ske beslutas gemensamt av deltagande kommuner.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) bedriver tillsyn och beslutar om tillstånd för enskilda verksamheter.

7 Internkontroll

För att alla medarbetare ska kunna leva upp till högt ställda krav på saklighet och opartiskhet i arbetet har förvaltningen rutiner för hur medarbetarnas egna eller anhörigas ärenden ska hanteras.

Loggningskontroll i verksamhetssystemet avseende medarbetares informationssökningar görs två gånger årligen. Senaste kontroll visade inte några avvikelser eller obehöriga sökningar.

Förvaltningen har uppmärksammat att kontroll av taggar som ger tillträde till arkivet behöver förbättras. Förvaltningen behöver efterleva rutinen gällande avslut av personal för att säkerställa att endast behörig personal har tillträde till arkivet.

Förvaltningen har inte identifierat några oegentligheter under verksamhetsåret vad det gäller:

- daglig kontroll av utbetalningar från förvaltningen
- risker för jäv eller korruption
- registerförteckningar
- löneutbetalningar
- uppgifter som levereras i statistiksyfte
- kontroll av direktupphandlad verksamhet

8 Personaluppföljning

8.1 HR

8.1.1 Antal anställda

Nyckeltal	Utfall 2022	Utfall Delår 2023	Utfall Helår 2023
Antal årsarbetare, tillsvidareanställda, 31 dec respektive 31 aug	64	58	60
Antal årsarbetare, tidsbegränsad anställning, 31 dec respektive 31 aug	4	3	2
Antal anställda med månadslön, 31 dec respektive 31 aug	68	61	62

8.1.2 Sjukfrånvaro

Nyckeltal	Utfall 2022	Utfall Delår 2023	Utfall Helår 2023
Sjukfrånvaro, per helår respektive jan-juni vid delår	4,9	4,6	3,6
Andel av sjukfrånvaron som är långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer)	46	60	56
Andel av sjukfrånvaron som är korttidsfrånvaro	54	40	44

9 Uppföljning enligt barn- och ungdomspolicy (helår)

Barnbokslut

Barn och ungdomar har enligt barnkonventionen och svensk lag rätt att komma till tals och få information i frågor som rör dem. I beslutsfattande ska barnets bästa beaktas. Socialnämnden har i uppdrag att bedriva arbete att implementera barnrättsperspektivet i sin verksamhet. Barnrättsperspektivet ska beaktas i ärenden där barn och ungdomar berörs direkt eller indirekt. I juni 2017 beslutade Kommunfullmäktige att samtliga nämnder och styrelser ska redovisa barn- och ungdomsperspektivet i sina respektive verksamheter och processer. Nämndens verksamhet ska följas upp med hjälp av Barn- och ungdomspolicyns fem punkter och Barnkonventionen. Uppföljningen redovisas under respektive punkt.

1. Aktuell kunskap och forskning om barn och unga ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn och unga

Aktuell kunskap om forskning används i form av evidensbaserad praktik. Evidensbaserad praktik förbättrar möjligheterna att hjälpa, minskar risken för att skada, ger ökad transparens, främjar utveckling och ger sammantaget en bättre beslutsgrund. Socialstyrelsen, andra myndigheter och aktörer bidrar med information till Kunskapsguiden som har kunskapsstödjande produkter och praktisk vägledning i socialt arbete. Vid valet av metoder är Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) vägledande. SBU är en myndighet som har i uppdrag att bland annat göra utvärderingar av metoder och insatser inom socialtjänsten. Riskfaktorer och skyddsfaktorer är centrala i förvaltningens verksamhet och vilar på forskningsresultat.

Forskning påvisar att barn till föräldrar som har försörjningsstöd löper större risk för utsatthet. Den ekonomiska situationen kan leda till svagare skolprestationer, psykisk ohälsa, samt risk för missbruk och kriminalitet i vuxenlivet. Socialnämnden ansvarar för att analysera konsekvenserna av den ekonomiska situationen för rättigheter utifrån barnkonventionen.

Förvaltningen arbetar med att förbättra barnrättsperspektivet i ärenden som berör barn direkt eller indirekt genom ett förhållningssätt som innebär en tillgänglighetsanpassning till varje enskilt barn, exempelvis genom bilder, språk, val av mötesplats eller erbjuda annat lämpligt stöd.

Barn i utsatta situationer utgör inte någon homogen grupp. Barn kan fara illa i alla kulturer, religioner eller sociala skikt i samhället, men vissa barn löper högre risk än andra att fara illa. I de fall barn är offer för brott eller på annat sätt berörs av våldet tas särskild hänsyn till deras behov och rättigheter.

2. Österåkers kommun ska arbeta sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga

Socialnämnden använder sig av Socialstyrelsens utredningsmodell Barns behov i centrum (BBIC), en evidensbaserad struktur för handläggning, genomförande

och uppföljning med barnet i centrum. Signs of Safety används, i metoden ingår verktyg för att inkludera barnen, dess familj och nätverk.

De kunskaper som används av Socialnämnden är Kunskapsguiden, som innehåller kunskapsstödjande produkter från Socialstyrelsen, andra myndigheter och aktörer. Vid valet av metoder är Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) vägledande. SBU är en myndighet som har i uppdrag att bland annat göra utvärderingar av metoder och insatser inom socialtjänsten. Riskfaktorer och skyddsfaktorer är centrala i förvaltningens verksamhet och vilar på forskningsresultat.

Forskning påvisar att barn till föräldrar som har försörjningsstöd löper större risk för utsatthet. Förvaltningen bevakar därför särskilt barns behov vid utredning avseende ekonomiskt bistånd. Barn som växer upp i ekonomisk utsatthet får inte bara erfara materiella konsekvenser. Även deras möjligheter inom andra områden kan påverkas. Det kan exempelvis leda till utanförskap, svagare skolprestationer, psykisk ohälsa, samt risk för missbruk och kriminalitet i vuxenlivet.

Barnrättsperspektivet är implementerat i det dagliga arbetet både i samband med utredningar som vid utförandet av insatser. Förvaltningen har tagit fram material som är anpassad till barn och ungdomar för att underlätta samtal, ge information som är lätt att ta till sig och anpassning görs till varje enskilt barn, exempelvis genom bilder, språk, val av mötesplats eller ett annat lämpligt stöd.

Socialnämnden arbetar sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga genom olika samarbetsformer:

- Lokal BUS överenskommelse, samverkan kring barn i behov av särskilt stöd mellan Region Stockholm och Österåkers kommun. Syftet är att det enskilda barnets behov så långt som möjlig tillgodoses genom insatser från berörda verksamheter samordnade.
- Familjecentralen är en samverkan mellan barnmorskemottagning, öppen förskola, barnavårdscentral och socialförvaltningens förebyggande verksamheter. Målsättningen är att erbjuda ett brett och samordnat stöd till alla familjer med små barn.
- En samordnad individuell plan (SIP). Förvaltningen kallar alternativt deltar på SIP-möte, när barn behöver få olika organisationer att samverka.
- Samverkansavtal Stödcentrum för Unga i Täby, Vallentuna, Österåker och Danderyds kommuner, Vaxholms stad och lokalpolisområde Södra Roslagen i Polisområde Stockholm Nord. Syftet är att unga brottsutsatta och vittnen ska få upprättelse och att den unge ges möjlighet att bearbeta konsekvenserna av brottet. Ett annat syfte är att förebygga brottslighet och erbjuda medling för att minska negativa följder av brottet för både brottsutsatt och gärningsperson samt minska antalet återfall i brott.
- Barnahus Stockholm Nord, där samarbetar polis, socialtjänst, barnmedicin och barn- och ungdomspsykiatri för att hjälpa barn som

blivit utsatt för brott.

3. Österåkers kommun ska erbjuda fortbildning till beslutsfattare, berörda yrkesgrupper samt barn och unga själva för att stärka kunskapen om barns rättigheter

Socialnämnden har under året fått en genomgång avseende arbetet med barnkonventionen inom en av förvaltningens enheter. Medarbetare har deltagit i olika utbildningsformer för att stärka kunskapen om barns rättigheter och att samtala med barn. Socialnämnden har även utbildat behandlare att möta ungdomar som har kriminell livsstil.

4. Österåkers kommun ska stimulera och stötta unga i att själva komma med idéer samt öka deras möjligheter till inflytande i kommunala beslut

Socialnämnden informerar barn och ungdomar samt deras föräldrar om barnets rättigheter att vara delaktiga i möten som berör dem, utredningar och uppföljningar. Förvaltningen anpassar information till barn och unga.

5. Beslut och åtgärder som rör barn och unga ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv

Socialnämnden följer upp och utvärderar insatser utifrån ett barnrättsperspektiv genom att de barn som berörs av en utredning eller insatser erbjuds att vara delaktiga och får information om planeringen. Socialnämnden har ett ansvar att uppmärksamma och sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. Det är därför förvaltningen i samband med en biståndsansökan alltid uppmärksammar att barn kan vara i behov av annat stöd. Att dokumentera vad som är barnets bästa vid åtgärder som rör dem innebär att den som fattar beslut behöver motivera vad barnets bästa bedöms vara, hur prövningen har genomförts och hur barnets bästa har bedömts gentemot andra intressen. De överväganden som görs i det enskilda fallet redovisas i underlaget för beslutet.

10 Framåtblick

Ökad befolkning

Österåkers kommuns befolkning ökar stadigt och ökningen prognostiseras fortsätta. Ökningen beror huvudsakligen på nyproduktion av bostäder, vilket leder till bedömningen att fler familjer med minderåriga barn flyttar in i kommunen. Enligt aktuell befolkningsprognos beräknas åldersgrupperna 0-17 år öka med 32 % och 18-19 år med 23 % fram till 2031. Åldersgrupp 0-17 år bedöms vara den åldersgrupp av innevånare som i huvudsak påverkar volymerna inom Socialnämnden.

Barn och unga

Socialstyrelsen har under flera år sett en ökning av orosanmälningar och att drygt fyra av tio anmälningar beror på förälders eller vårdnadshavares problem, bland annat psykisk ohälsa, missbruk, omsorgssvikt eller försummelse. Den viktigaste förklaringen till ökningen bedöms vara att anmälningsbenägenheten ökat. Orosanmälningar om barn som far illa har tidigare ökat i kommunen, men är ungefär i samma nivå som föregående år. Däremot har antalet utredningar ökat.

Ändringar i socialtjänstlagen

Den nya socialtjänstlagen föreslås träda i kraft i juli 2025. Förändringarna innebär att socialförvaltningen ska arbeta förebyggande i större utsträckning än tidigare. Flera insatser ska kunna ges utan behovsprövning. Förändring av socialtjänstlagen förväntas minska antalet ärenden som ska utredas samtidigt som det ställs ökade krav på förebyggande insatser och mera flexibla lösningar. Socialförvaltningen erbjuder redan förebyggande insatser utan biståndsbeslut. Exempel på sådana insatser är familjecentral, familjemottagningens "öppen dörr mottagning", budget- och skuldrådgivning, stöd till bostadssökande och stöd till anhöriga för missbrukare.

Missbruk- och beroendevården

Kommunen och regionen delar ansvaret för missbruks- och beroendevården. Kommunen ansvarar för behandlingsinsatser som öppen- och institutionsvård. Regionen tillhandahåller medicinsk vård. En diskussion om huvudmannskapet har pågått och kommer att pågå framöver. Samsjuklighetsutredningens slutbetänkande publicerades den 31 januari 2023. Slutbetänkandet pekar ut tre principer:

1. Tvångsvård för skadligt bruk eller beroende ska ges samordnat med annan psykiatrisk vård och vara en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja.
2. Tvångsvård ska användas för att förhindra dödsfall och allvarlig sjukdom.
3. Verksamheter som bedriver heldygnsvård med tvång ska vara i ständig utveckling för att göra vården så trygg och meningsfull som möjligt.

Socialnämndens ansvar förblir oförändrat i stora delar med fyra huvudsakliga ansvarsområden:

- uppsökande verksamhet, information om och förmedling till samhällets stöd
- stöd för basala behov som försörjning, boende, sysselsättning, trygghet och sociala sammanhang
- stöd för att utveckla den enskildes resurser, funktionsförmåga och möjligheter till självständigt liv
- stöd till närstående

Förslagen på lagändringar i delbetänkandet SOU 2021:93 och i detta betänkande föreslås att träda i kraft den 1 januari 2026

Våld

Våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem, med allvarliga fysiska och psykiska konsekvenser för den som utsätts och kan även leda till svåra sociala problem. Vanligast är att kvinnor utsätts för våld i nära relationer, och den som utövar våldet är oftast en manlig partner eller före detta partner. Barn som tvingas bevittna våld i sin närmiljö riskerar att fara mycket illa.

En förutsättning för att våldsutsatta ska få adekvat vård, stöd och hjälp är att våldsutsattheten upptäcks. I takt med att våldet synliggörs kommer behoven av stöd och skyddat boende att öka vilket kommer att påverka kostnaderna. En utredning beställd av regeringen, om ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare pågår och kan komma påverka Socialnämndens ansvar.

Lagändring gällande skyddat boende föreslås träda i kraft den 1 mars 2024. Regeringen föreslår att skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av våld. Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt, och Socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser.

Ekonomiskt bistånd

Regeringen vill införa ett bidragstak så att den som arbetar aldrig kan få högre inkomster från bidrag än från eget arbete. Därför har regeringen den 8 juni 2023 beslutat om ett tilläggsdirektiv till "Utredningen om drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet", där utredaren får i uppdrag att ta fram ett bidragstak. Syftet är att fler ska komma i arbete samt att motverka ohälsa och utanförskap. Förslaget ska presenteras till regeringen den 1 december 2024.

Nyanlända och flyktingar

Kommunen ansvarar för att ta emot nyanlända för bosättning efter anvisning utifrån sitt kommunal och sin årsplanering. Dessutom tar kommunerna emot nyanlända som ordnar bosättning på egen hand, personer som kommer som anhöriga till en person som redan bor i kommunen samt ensamkommande

barn. Migrationsverket har prognostiserat att antalet asylsökande till Sverige kommer att minska. Detta kommer även att påverka antalet nyanlända som ska tas emot i Österåkers kommun. I november 2023 var länstalet 40, mottagna 31 varav 36 var anvisade. Det ska observeras att det finns andra målgrupper; anknytnings-, förlängnings-, student- och arbetsmarknadsärenden.

Massflyktsdirektivet som är förlängt till 2025 innebär att ukrainska medborgare eller de som har skyddsstatus i Ukraina och har lämnat landet efter den ryska invasionen kan få ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige. En person som har fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet har rätt att få hjälp med kost och logi, rätt att arbeta, rätt att söka grundläggande vård, rätt till skolgång för barn och visst ekonomiskt bistånd i Sverige. Fördelningstalet 2024 avseende Österåkers kommun är 8. Fördelningstalen är det antal skyddsbehövande en kommun ska kunna ta emot och erbjuda boende.

Kompetensförsörjning

Det har blivit lättare att rekrytera socialsekreterare och anlitandet av hyrpersonal via bemanningsföretag har minskat. Kompetensförsörjningen för att kunna både rekrytera, behålla och utveckla redan anställda bedöms vara stabilt.

Digitalisering

Digitalisering och välfärdsteknologi är områden där produkter, programvaror och tjänster utvecklas snabbt. För kommuninvånarna kan utvecklingen bidra till ökad självständighet, delaktighet, tillgänglighet och trygghet. För verksamheten innebär det möjlighet till ökad effektivitet, nya arbetssätt och ökad kvalitet på tjänsterna. Förvaltningens verksamhetssystem sätter medborgarna i centrum. Systemet hanterar information; ansökan, anmälan, handläggning, dokumentation, beslut och uppföljning etc. Det är en lösning som ger transparens, informationsflöden och information i realtid för verksamhetens alla användare och medborgare. Med medborgartjänster kan de enskilda följa status för sitt ärende och se beslut. Förhoppningen är att flera digitaliserade tjänster inom socialnämndens verksamheter kommer att frigöra tid som kan användas till att höja kvaliteten för de som har kontakt med nämnden.

Social hållbarhet

I kommunens hållbarhetsramverk, 2022-06-09, får nämnderna i uppdrag att konkretisera genomförandet av Agenda 2030 utifrån sina specifika uppdrag. I ramverket föreslås flera åtgärder bland annat att *Utveckla kommunens arbete med att skapa fler livschanser till de människor och grupper som har sämst förutsättningar, och kommunicera det arbete som görs för att visa att man arbetar enligt principen "Ingen lämnas utanför"*. Att utveckla välfärden på ett socialt hållbart sätt kräver kompetenser inom flera sakområden och är såväl en utmaning som möjlighet för en förbättrad socialtjänst. Livsvillkor och levnadsförhållanden såsom jämställdhet och hälsa ger olika förutsättningar för individen, vilket socialtjänsten ska ta hänsyn till. Detta förutsätter kunskaper, metoder och perspektivgemenskap som går på tvären i organisationen men också mellan olika aktörer inom välfärden. Detta kräver styrning och ledning för att leverera god service till

medborgarna och en hållbar samhällsutveckling.

11 Målbilaga

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.	Socialnämnden ska vara tillgänglig och utredningar, beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid	Barnavårdsutredningarna ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %	↗	0 %	43 %	27 %	0 %
		Utredningar för ekonomiskt bistånd ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %	↗	0 %	4 %	3 %	0 %
		Vuxenstödutredningarna ska vara avslutade inom fyra månader. Andelen som överstigit utredningstiden ska mätas i %	↗	0 %	4 %	2 %	0 %

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
		Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - få kontakt, andel (%)	↗	●	91	86	92	90
		Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - tydlig information, andel (%)	↗	●	96	86	94	90
		Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - helhetssyn, andel (%)	↗	●	91	88	92	90
Österåker ska ha en ekonomi i balans	Socialnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatserna, internt och med andra aktörer, för de personer som	Budget i balans, budgetavvikelse i förhållande till utfall	↘	●	-15 %	2 %	9 %	0 %
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd. (Ja=1, Nej=0)	—	●	0		1	1

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
	har behov av det	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	→	0	1	1	1
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	→	0	1	1	1
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet	Socialnämnden ska utgå från Barnkonventionens artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför endast i undantagsfall ske under skoltid.	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagd tid, avvikelser ska mätas varje år under en månad på vårterminen.	↗	25 %	25 %	15 %	25 %

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov, förväntningar och integritet	Upplevd livskvalitet hos äldre (65år och äldre) med missbruk som fått insatser	↗	●	83 %	50 %	92 %	80 %
Österåker ska ha en trygg miljö	Socialnämndens verksamhet ska präglas av rättssäkerhet baserad på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet	Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - förbättrad situation, andel (%)	↗	●	76	73	84	77
Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka								

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målnivå 2023
Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar	Socialnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utvecklingen relativt sett ska öka	Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg. (%)	—	—	-35	-34		-30

12 Bilaga Internkontroll

Kontrollmoment	Periodicitet	Metod (internkontroll)	Uppföljningsansvarig (funktion)
Central 1: Förvaltningen har rutiner som säkerställer att internkontrollplaner upprättas på verksamhetsområdesnivå, avdelningsnivå och/eller enhetsnivå, i enlighet med kommunens policy och riktlinjer för intern kontroll	1 ggr per år	Avstämning på ledningsgruppsmöte, vilket dokumenteras.	Förvaltningschef
Central 2: Medarbetare på förvaltningen har god kännedom om gällande rutinerna för distansarbete i Österåkers kommun och förvaltningen följer upp att dessa rutiner efterlevs	1 ggr per år	Genomgång på enhetsmöte, vilket dokumenteras.	Enhetschef
Central 3: Förvaltningen följer de rutiner som finns för preboarding, introduktion av nyanställda och avslut av anställning	1 ggr per år	Avstämning på ledningsgruppsmöte, vilket dokumenteras.	Förvaltningschef
Verksamhetsspecifikt kontrollmoment 1: Tillgång till arkiv, handlingar och system som personal ej är behörig att se.	2 ggr per år	Loggningskontroll i verksamhetssystemet undertecknas av behörig chef samt förteckning över "taggar" med behörighet till arkivet kontrolleras.	Enhetschef